

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 8. marta 2024. godine
Br. ref.: VPMS 2410/24

REŠENJE O NEIZVRŠENJU

u vezi sa

PRESUDOM

Ustavnog suda Republike Kosovo

od 3. februara 2021. godine

u

slučaju br. KI86/18

Podnosilac

Slavica Đorđević

Ocena ustavnosti rešenja Apelacionog suda
CA. br. 2093/2017 od 29. januara 2018. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija,
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Predmetna stvar

- Na osnovu člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), člana 19. (Donošenje odluka) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu (u daljem tekstu: Zakon) i pravila 60 (Izvršenje odluka) Poslovnika o radu br. 01/2023 Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu), predmetna stvar je: (i)

ocena Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), u vezi sa izvršenjem presude u slučaju KI86/18, od 3. februara 2021. godine podnositeljka: *Slavica Đorđević*, (u daljem tekstu: presuda Suda u slučaju KI86/18), od strane odgovornih organa Republike Kosovo; i (ii) odlučivanje Suda u vezi sa rešenjem o neizvršenju i relevantnim obaveštenjem za državnog tužioca, kao što je propisano u stavovima (6) i (7) pravila 60 (Izvršenje odluka) Poslovnika o radu.

Pravni osnov za donošenje rešenja o neizvršenju i obaveštenja državnom tužiocu

2. Sud će prvo citirati, a zatim i razraditi, pravni osnov za donošenje ovog rešenja o neizvršenju i obaveštenja za državnog tužioca u vezi sa presudom Suda u slučaju KI86/18. U nastavku slede relevantne odredbe Ustava, Zakona i Poslovnika o radu:

Ustav Republike Kosovo

Član 116 [Pravni efekat odluka]

1. *Odluke Ustavnog suda su obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo.*
[...]

Zakon o Ustavnom sudu

Član 19 (Donošenje odluka)

1. *Ustavni sud donosi odluku kao sudsko veće koje se sastoji od svih prisutnih sudija Ustavnog suda.*
2. *Ustavni sud postiže kvorum, ukoliko je prisutno sedam (7) sudija.*
3. *Ustavni sud donosi odluke na osnovu većine glasova sudija koji su prisutni i koji glasaju.*
[...]

Pravilo 60. Izvršenje odluka

- (1) *Odluke Ustavnog suda su obavezujuće za pravosuđe, sva lica i institucije Republike Kosovo.*
- (2) *Svi ustavni organi, sudovi i organi vlasti, dužni su da poštuju, da se pridržavaju i da izvršavaju odluke Suda u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom.*
- (3) *Sva fizička i pravna lica, dužna su da poštuju i da se pridržavaju odluka Suda.*
- (4) *Sud u svojoj odluci može da navede način i rok za izvršenje te odluke Suda.*
- (5) *Organ koji je u obavezi da izvrši odluku Suda dužan je da dostavi informacije, ako se i onako kako se zahteva u odluci, o merama koje su preduzete za izvršavanje odluke Suda.*
- (6) *U slučaju neizvršenja određene odluke ili kašnjenja sa dostavljanjem informacija Sudu o merama koje su preduzete radi njenog izvršenja, Sud može da*

donese rešenje o neizvršenju u kojem će se navesti da odluka nije izvršena. Rešenje o neizvršenju se donosi većinom glasova sudija i objavljuje u Službenom listu.

(7) Sud obaveštava državnog tužioca o svim odlukama Suda koje nisu izvršene.

(8) Sud će osnovati radnu grupu kojom će predsedavati sudija/tkinja i koju čine sudije, službenici Sekretarijata i članovi Pravne jedinice, a koja će kontinuirano pratiti i nadgledati izvršenje odluka Suda. Radna grupa preporučuje Sudu preduzimanje daljih radnji u skladu sa stavom (6) i (7) ovog pravila, u slučaju neizvršenja odluka Suda od strane obavezanih organa i/ili lica.

(9) Sudija/tkinja izvestilac/teljka u vezi sa zahtevom povodom koga radna grupa preporučuje Sudu preduzimanje daljih radnji u skladu sa stavom (8) ovog pravila ili sudija/tkinja koji/a predsedava radnom grupom, izrađuje tekst nacrt rešenja o neizvršenju, shodno pravilu 58. (Izrada teksta odluke).

(10) Rešenje o neizvršenju, u ime Suda, potpisuje predsednik/ca.

3. Gore navedeni pravni osnov predstavlja ustavnu i zakonsku regulativu na osnovu koje je Sud ovlašćen da preduzima radnje u pogledu praćenja izvršenja svojih presuda i relevantnih mera u slučaju da se utvrdi njihovo neizvršenje.
4. S tim u vezi, Sud ističe da su na osnovu člana 116. Ustava, njegove odluke obavezne za pravosuđe i sva lica i institucije Republike Kosovo. Štaviše, na osnovu istog člana Ustava u vezi sa pravilom 60 Poslovnika o radu: (i) svi ustavni organi, te sudovi i organi vlasti, dužni su da poštuju, da se pridržavaju i da izvršavaju odluke Suda u okviru svojih nadležnosti predviđenih Ustavom i zakonom; i (ii) sva fizička i pravna lica dužna su da poštuju i da se pridržavaju odluka Suda.
5. Sud takođe ističe da na osnovu pravila 60 Poslovnika o radu, Sud u svojoj odluci može da navede: (i) način i rok za izvršenje odluke Suda; (ii) tela koja su u obavezi da izvršavaju odluke Suda i iznose informacije, ako je i kako je to predviđeno odlukom o merama koje su preduzete za izvršavanje odluke Suda; (iii) u slučaju neizvršenja odluke ili odloženog izvršenja, ili informisanja Suda o merama koje su preduzete, Sud može da donese rešenje o neizvršenju u kojem se ističe da njegova odluka nije izvršena i da objavi isto u Službenom listu; i (iv) Državni tužilac će biti obavešten o svim odlukama Suda koje nisu izvršene.
6. U skladu sa stavom (8) pravila 60 Poslovnika o radu, Sud će osnovati radnu grupu, koja preporučuje Sudu preduzimanje daljih radnji u slučaju neizvršenja odluka Suda od strane vlasti i/ili obavezanih lica. Ocenjivanje izvršenja odluka Suda se vrši periodično, a u slučaju da se utvrdi da odluka nije izvršena ili kašnjenja u davanju informacija Sudu o merama koje su preduzete, Sud donosi rešenje o neizvršenju i obaveštava državnog tužioca.
7. U tom kontekstu, Sud je preduzeo mere propisane u svom Poslovniku o radu u vezi sa presudama: (i) u slučaju KO01/09 od 18. marta 2010. godine, podnosilac zahteva: *Čemailj Kurtiši* (u daljem tekstu: slučaj Suda KO01/09), izdavanjem naredbe od 7. juna 2010. godine i naredbe od 21. juna 2021. godine¹; (ii) u slučaju KIO8/09 od 17. decembra

¹ Vidi: Naredbu u slučaju KO01/09 od 7. juna 2010. godine, dostupnu preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/vendimet/leter_drejtuar_kryetarit_te%20komunes_se_prizrenit.pdf i Naredbu u slučaju KO01/09 od 21. juna 2010. godine, dostupnu preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/vendimet/urdher_rasti_ko_01_09.pdf

2010. godine, podnosilac zahteva: *Samostalni sindikat radnika zaposlenih u fabrici čelika MIK Uroševac* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI08/09), donoseći odluku o neizvršenju i obaveštavajući državnog tužioca²; (iii) u slučaju KI112/12 od 5. jula 2013. godine, podnosilac zahteva: *Adem Meta* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI112/12), obraćajući se dopisom predsednici Osnovnog suda u Mitrovici i obaveštavajući državnog tužioca o neizvršenju ove presude;³ (iv) u slučaju KI187/13 od 1. aprila 2014. godine, podnositeljka zahteva: *N. Jovanović* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI187/13), donoseći “*Ažurirane informacije*” u vezi sa presudom KI187/13 i obaveštavajući državnog tužioca o neizvršenju presude KI187/13;⁴ (v) u slučaju KI56/09 od 22. septembra 2010. godine, podnosilac zahteva: *Fadil Hoxha i 59 ostalih protiv Skupštine opštine Prizren* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI56/09), donoseći rešenje o neizvršenju i obaveštavajući glavnog državnog tužioca o donošenju navedenog rešenja;⁵ i (vi) u slučaju KI132/15, od 19. maja 2016. godine, podnosilac zahteva: *Manastir Dečani* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI132/15), donošenjem Rešenja o neizvršenju i obaveštavajući Glavnog državnog tužioca o donošenju navedenog rešenja; i (vii) u slučaju KI90/16, od 5. decembra 2017. godine, sa podnosiocem *Branislav Jokić* (u daljem tekstu: slučaj Suda KI90/16) donoseći rešenje o neizvršenju i obaveštavajući glavnog državnog tužioca o donošenju navedenog rešenja.⁶

Presuda Suda u slučaju KI86/18

8. U slučaju Suda KI86/18, zahtev je podnela Slavica Đorđević (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).
9. Podnositeljka zahteva je osporila ustavnost rešenja [CA.br.2093/2017] od 29. januara 2018. godine Apelacionog suda.
10. Prema činjenicama u slučaju KI86/18 proizilazi da je kroz odluku Komisije za stambeno-izdovinska pitanja od 30. aprila 2005. godine (u daljem tekstu: KSIP), potvrđeno je da podnositeljka zahteva: (i) uživa pravo korišćenja građevinske parcele

-
- ² Vidi: Odluku o neizvršenju presude u slučaju KI08/09 od 14. novembra 2012. godine, dostupna preko veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/vendimet/gjk_ki_08_09_vmsp_shq.pdf; i obaveštenje glavnom državnom tužiocu o neizvršenju presude u slučaju KI08/09 od 28. maja 2019. godine, dostupno preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/KI08-09_Njoftim-p%C3%ABr-moszbatic-t%C3%AB-Aktgjkimit-t%C3%AB-Gjykat%C3%ABs-Kushtetuese_P.SH_.pdf
 - ³ Vidi: dopis “Obaveštenje u vezi sa nesprovođenjem presude Ustavnog suda u slučaju KI112/12” i dopis upućen predsednici Osnovnog suda u Mitrovici od 17. aprila 2014. godine, dostupan preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/KI112-12_Njoftim-perkitazi-me-moszbaticin-e-Aktgjkimit_P.SH_SHQ.pdf
 - ⁴ Vidi: “Ažurirane informacije u vezi sa presudom br. KI187-13” od 6. februara 2015. godine, dostupne preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/informate_e_perditesuar_KI187_13_shq.pdf i dopis: “Obaveštenje o neizvršenju presude KI187/13” od 6. februara 2015. godine upućeno glavnom državnom tužiocu, dostupan preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/08/njoftimi_për_moszbaticin_e_aktgjkimit_KI187_13_shq.pdf.
 - ⁵ Vidi: Rešenje o neizvršenju presude u slučaju KI56/09 od 24. septembra 2021. godine, dostupno preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/09/ki56-09_VPM_shq.pdf; i Informisanje državnog tužioca o neizvršenju presude u slučaju KI56/09 od 24. septembra 2021. godine, dostupno preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/09/Informim-p%C3%ABr-mosp%C3%ABr-mbarim-t%C3%AB-Aktgjkimit_Aleksander-Lumezi_shq.pdf.
 - ⁶ Vidi: Rešenje o neizvršenju presude u slučaju KI132/15 od 22. septembra 2021. godine, dostupno preko veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/09/ki132-15_VPM_shq.pdf; i Informisanje državnog tužioca o neizvršenju presude u slučaju KI132/15 od 24. septembra 2021. godine, dostupno preko sledeće veze: https://gjk-ks.org/wp-content/uploads/2021/09/Informim-p%C3%ABr-mosp%C3%ABr-mbarim-t%C3%AB-Aktgjkimit_Aleksander-Lumezi_shq.pdf.

br. 65 C, deo katastarske parcele br. 7140/1, u površini od 180 m² (u daljem tekstu: sporna imovina); i da (ii) predmetna imovina mora biti vraćena njoj u posed u roku od trideset (30) dana od pravosnažnosti Odluke KSIP-a. Ovu odluku KSIP-a potvrdilo je i Žalbeno veće KSIP-a.

11. S obzirom da predmetnu imovinu nije napustilo lice koje ju je uzurpiralo, podnositeljka zahteva se obratila Opštinskom sudu u Prizrenu sa zahtevom da joj se predmetna imovina vrati u posed. Opštinski sud u Prizrenu je presudom [P.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine usvojio zahtev, tako što je naložio tuženom B.M. da napusti uzurpiranu imovinu i vrati istu u predašnje stanje, uklanjajući sve radove koje je izvršio na predmetnoj imovini. Navedenu presudu je potvrdio Okružni sud presudom [Ac.br.114/12] od 19. maja 2012. godine i Vrhovni sud presudom [Rev.br.247/2012] od 9. jula 2013. godine.
12. Po okončanju navedenih postupaka za dokazivanje svojine pred redovnim sudovima, podnositeljka zahteva je podnela zahtev za izvršenje presude [P.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine Osnovnog suda u Prizrenu, zahtev koji je usvojen od (i) Osnovnog suda u Prizrenu (u daljem tekstu: Osnovni sud) rešenjem [I.br.1241/12] od 5. februara 2013. godine; i (ii) Apelacioni sud odlukom [CA.br.3817/2013] od 8. aprila 2013. godine.
13. U vezi sa izvršenjem presude [P.br.462/10] Opštinskog suda, određeno je građevinsko preduzeće koje je odredilo iznos od 19.495,42 evra za rušenje spratova koje je B.M. izgradio na imovini podnositeljke zahteva nakon što je istu, prema odlukama redovnih sudova, uzurpirao 1999. godine. Podnositeljka zahteva je tražila da bude oslobođena od plaćanja troškova izvršenja navodeći svoju tešku materijalnu situaciju i nemogućnost da plati iznos od 19.495,42 evra. Osnovni sud je od Vrhovnog suda zatražio pravno mišljenje o tome kako postupiti u situaciji kada dužnik ne plaća troškove, a poverilac nema finansijsku mogućnost da ih plati. Vrhovni sud je, pozivajući se na član 13 (Troškovi izvršenja) Zakona 04/L-139 o izvršnom postupku (u daljem tekstu: ZIP), naglasio da troškove postupka u vezi sa određivanjem i sprovođenjem izvršenja plaća unapred poverilac, odnosno podnositeljka zahteva u konkretnom slučaju.
14. Osnovni sud je 27. februara 2017. godine, odlukom [I.br.1241/12], takođe na osnovu pravnog mišljenja Vrhovnog suda, obavezao podnositeljku zahteva da unapred plati troškove izvršenja, ističući da ukoliko isti ne isplati onda će Osnovni sud obustaviti postupak u ovom slučaju. Ovu odluku Osnovnog suda potvrdio je i Apelacioni sud rešenjem [CA.br.2093/2017] od 29. januara 2018. godine.
15. Podnositeljka zahteva se kroz slučaj KI86/18 obratila Ustavnom sudu, osporivši poslednje dve odluke, odnosno onu Osnovnog suda [I.br.1241/12] od 27. februara 2017. godine i Apelacionog suda [CA.br. 2093 /2017] od 29. januara 2018. godine, u vezi sa obustavom izvršnog postupka, navodeći da su joj redovni sudovi povredili prava zagarantovana članom 22. [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata]; član 24 [Jednakost pred Zakonom]; član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]; član 32 [Pravo na pravno sredstvo]; član 46 [Zaštita imovine] Ustava; kao i sa relevantnim članovima EKLJP, odnosno članom 6 1 (Pravo na pravično suđenje); članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek); Član 1. Protokola br. 1 (Zaštita imovine) EKLJP; član 14 (Zabrana diskriminacije), kao i sa relevantnim članovima UDLJP, odnosno članovima 2, 8, 10 i 17.
16. Sud je 3. februara 2021. godine odlučio da: (i) zahtev je prihvatljiv; (ii) rešenje [CA.br.2093/2017] od 29. januara 2018. godine Apelacionog suda i rešenje [I.br.1241/12] od 27. februara 2017. godine, nisu u skladu sa članovima 31, 32. i 54.

Ustava u vezi sa članom 6.1 i 13. EKLJP, kao i članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP; i da (iii) Odluka KSIZ-a od 30. aprila 2005. godine i presuda [P.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine Opštinskog suda u Prizrenu, su pravosnažne odluke i kao takve moraju biti izvršene od strane odgovorne javnih organa.

17. Izreka presuda Suda u slučaju KI86/18 izglasana je na sledeći način:

“ U skladu sa članovima 113.7 i 116.1 Ustava, članom 20. Zakona, pravilom 59 (1) (a), na sednici održanoj 3. februara 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;*
 - II. DA UTVRDI da je došlo do povrede članova 31, 32 i 54. Ustava u vezi sa članovima 6.1 i 13. EKLJP-a;*
 - III. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 46. Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a;*
 - IV. DA UTVRDI da su odluka KSIZ-a od 30. aprila 2005. godine i presuda Opštinskog suda u Prizrenu P. br. 462/10 od 21. decembra 2011. godine pravosnažne odluke i kao takve, treba da se izvrše od strane relevantnog javnog organa;*
 - V. DA UKINE rešenje Apelacionog suda [CA. br. 2093/2017] od 29. januara 2018. godine i rešenje Osnovnog suda u Prizrenu [I. br. 1241/12] od 27. februara 2017. godine;*
 - VI. DA NALOŽI Osnovnom sudu u Prizrenu da, u skladu sa pravilom 66 Poslovnika o radu Suda, obavesti što je pre moguće, ali ne kasnije od 3 (tri) meseci, odnosno do 3. maja 2021. godine Ustavni sud u vezi sa merama preduzetim za sprovođenje presude ovog Suda;*
 - VII. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;*
 - VIII. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;*
 - IX. Ova odluka stupa na snagu odmah.*
18. Dana 11. marta 2021. godine, Sud je obavestio relevantne strane o donošenju presude Suda KI86/18, i to: (i) podnositeljku zahteva; (ii) B.G., kao stranka u postupku pred redovnim sudovima; i (iii) Apelacioni sud. Dok je 1. aprila 2021. godine Sud (iv) o donošenju presude Suda KI86/18 takođe obavestio Osnovni sud.

Postupak u Sudu nakon objavljivanja presude u slučaju KI86/18

19. Kao što je gore navedeno, presuda Suda u slučaju KI86/18 izglasana je 3. februara 2021. godine, a objavljena 11. marta 2021. godine. Osnovnom sudu je naloženo da do 03. maja 2021. godine obavesti Sud o preduzetim merama za sprovođenje presude ovog Suda.
20. Podnositeljka zahteva se 18. maja 2021. godine obratila Sudu sa dva dokumenta dostavljena putem elektronske pošte, pod nazivom „urgencija“, pri čemu u prvom navodi da *“po informaciji Ustavnog suda Kosova dana 06.04.2021 godine poslata je putem poste Kosova ZVANICNA PRESUDA KI86/18 od 03.02.2021 godine, po predmetu CN.462/10 od 21 .12.2011 godine na adresu Osnovnog suda u Prizrenu. Osnovni sud je potvrdio prijem pomenute presude i vratio službenu povratnicu Ustavnom sudu Kosova dana 07.04.2021 godine.”* Dok u drugom pismu, tražeći *„potpisanu povratnicu od strane Osnovnog suda u Prizrenu 06.04.”* i dodajući, između ostalog, da *„Po tvrdnji Osnovnog suda u Prizrenu da se izvršenje presude KI86118 od 03 .02.2021 g. Ustavnog suda R Kosovo, ne može izvršiti bez originalne isprave [...]”*.
21. Dalje i pismom od 21. maja 2021. godine, podnositeljka zahteva se obratila Sudu naglašavajući da *“ da je Osnovnom sudu u Prizrenu već predata urgencija za postupanje shodno Vašoj presudi Kl.br.86118, dana 26.marta 2021.godine, ali Osnovni sud u Prizrenu nije preduzeo bilo kakve pravne radnje shodno tome.”* podnositeljka zahteva je takođe priložila *„podnesak izvršnog poverioca-urgenciju”* upućen *„Osnovnom sudu u Prizrenu za postupajućeg sudiju i predsednika suda”* od 22. marta 2021. godine.
22. Podnositeljka zahteva je pismom od 1. marta 2022. godine ponovo obavestila Sud da presuda u slučaju KI86/18 nije sprovedena, tražeći od Suda da preduzme *“sve neophodne radnje radi izvršenja presude, a sve u smislu zaštite Pravnog i Ustavnog poretka kao i zaštite (njenih) osnovnih ljudskih prava”*.
23. Sud se 22. juna 2022. godine obratio Osnovnom sudu tražeći da u roku od petnaest (15) dana obavesti Sud o preduzetim merama u vezi sa sprovođenjem presude u slučaju KI86/18, odnosno da li je ona u potpunosti sprovedena. Sud nije dobio informaciju od Osnovnog suda u vezi sa sprovođenjem navedene presude Suda.
24. Dana 08. juna 2023. godine, pošto Sud ni nakon godinu dana od zahteva od 22. juna 2022. godine još nije primio traženu informaciju u vezi sa sprovođenjem navedene presude, još jednom je tražio od Osnovnog suda da u roku od (7) sedam dana, od dana prijema dopisa, dostavi informacije o preduzetim radnjama za izvršenje presude KI86/18. Sud je takođe obavestio Osnovni sud da nakon isteka ovog roka od sedam (7) dana, on može doneti Rešenje o neizvršenju, u skladu sa tačkom (6) pravila 66 (Izvršenje odluka) Poslovnika o radu br. 01/2018 [primenjiv u to vreme], prema kojem je predviđeno da u slučaju neizvršenja odluke ili kašnjenja u davanju informacija, Ustavni sud *„može doneti rešenje u kome će se konstatovati da je odluka doneta nije sproveden”, te da u skladu sa tačkom (7) istog pravila: “(7) Državni tužilac će biti informisan o svim odlukama Suda koje nisu izvršene”*. Isto pismo je poslato radi informisanja predsedavajućem Sudskog saveta Kosova kao i podnositeljki zahteva.
25. U dopisu od 15. juna 2023. godine, podnositeljka zahteva ponovo naglašava da uprkos činjenici da je podneto više urgencija Osnovnom sudu, presuda KI86/18 još uvek nije sprovedena.
26. Sud je 19. juna 2023. godine primio dopis Osnovnog suda u vezi sa preduzetim koracima u vezi sa sprovođenjem presude u slučaju KI86/18, gde je priloženo više dopisa iz kojih proizilazi da su nakon donošenja presude Suda, u vezi sa slučajem podnositeljke zahteva, sprovedena tri (3) postupka i to kao što sledi:

- (a) Dužnik F.M. je 19. maja 2022. godine podneo prigovor na predlog podnositeljke za izvršenje pravosnažne presude Opštinskog suda u Prizrenu [C.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine, ističući da ista nije izvršna jer podnositeljka zahteva nema aktivnu legitimaciju. Osnovni sud je 1. novembra 2022. godine rešenjem [CP.br.1513/21] odbio kao nedozvoljen prigovor F.M., pošto je o ovom pitanju odlučeno prethodnim odlukama. Protiv navedenog rešenja Osnovnog suda F.M., je podneo žalbu Apelacionom sudu.
- (b) Osnovni sud je 20. maja 2022. godine održao sednicu povodom izvršenja presude suda u slučaju KI86/18, na kojoj je usvojen „*predlog stranaka da se ovaj izvršni predmet uputi u postupak posredovanja, radi mogućnosti postizanja sporazuma*“. Nakon što su sednice posredovanja zakazane i odlagane više puta, na sednici od 12. avgusta 2022. godine, utvrđeno je da stranke nisu postigle sporazum, pa je 16. avgusta 2022. godine predmet vraćen ponovo Osnovnom sudu.
- (c) Podnositeljka zahteva je 27. septembra 2002. godine podnela Osnovnom sudu predlog za određivanje mere bezbednosti, tražeći da se dužniku F.M. zabrani „*korišćenje, raspolaganje, izvođenje građevinskih i drugih radova*“ na spornoj imovini. Osnovni sud je 12. oktobra 2022. godine rešenjem [CP.br.1513/21] odbio predlog podnositeljke zahteva za određivanje mere bezbednosti kao nedozvoljenu, iz razloga što: „*[...] za isto pitanje, a sa istim predmetom zahteva, sud je svojim rešenjem E.br.1241/12 od 05.09.2016. godine i odredio meru obezbeđenja protiv ovde izvršnog dužnika [F.M] iz Prizrena i da je navedena odluka i dalje na snazi*“.
27. Podnositeljka zahteva je 18. oktobra 2023. godine obavestila Sud da presuda Suda KI86/18 još uvek nije sprovedena od strane Osnovnog suda. A predmet koji se odnosi na navedene postupke koje je pokrenuo F.M., odnosno žalbu Apelacionom sudu protiv rešenja [CP.br.1513/21] od 1. novembra 2022. godine, kojim je naglašeno da je presuda [C. br.462/10] od 21. decembra 2011. godine Opštinskog suda u Prizrenu, pravosnažna i izvršna odluka, još uvek čeka razmatranje. Prema njoj, nekoliko puta je traženo od predsednika Apelacionog suda da se slučaj hitno reši, ali bezuspešno. Takođe je zatražila od Suda da naloži Apelacionom sudu da reši njen slučaj bez zakašnjenja.
28. Podnositeljka zahteva je 2. septembra 2019. godine podnela i tužbu protiv tuženog, odnosno zainteresovanog lica F.M., [sin B.M.] u Osnovnom sudu za naknadu štete u iznosu od 334.250 (trista trideset četiri hiljade) evra, usled uzurpacije sporne imovine, sa predlogom za određivanje mere obezbeđenja. S tim u vezi, redovni sudovi su doneli niz procesnih odluka u vezi sa neplaćanjem sudske takse, te se zbog toga njena tužba smatrala povučenom. Konačna odluka u ovim postupcima je odluka Vrhovnog suda, odnosno presuda [Rev. ne. 170/2021] od 19. oktobra 2021. godine, a koja je 16. juna 2022. godine osporena pred Ustavnim sudom, u predmetu registrovanom kao KI84/22.

Ocena Suda u vezi sa izvršenjem presude u slučaju KI86/18

29. Kao što je gore objašnjeno, putem dopisa upućenog Osnovnom sudu, na osnovu člana 116. Ustava i pravila 66. Poslovnika o radu [primenjiv u to vreme], Sud je najavio donošenje rešenja o neizvršenju i obaveštenje državnom tužiocu u vezi sa slučajem Suda KI86/18 u nedostatku potvrđivanja potpunog izvršenja presude Suda.
30. Dana 13. februara 2024. godine, na osnovu ocene svih dopisa koji se nalaze pred njim, kao što su napred predstavljeni, i nakon preporuke radne grupe Suda za preduzimanje

daljih radnji u slučaju KI86/18, u skladu sa stavom (6) i (7) pravila 60 Poslovnika o radu, Sud je Sud je jednoglasno utvrdio da njegova presuda u slučaju KI86/18 nije izvršena. To jer, ni nakon više od 2 (dve) godine od donošenja ove presude, nije potvrđeno njeno izvršenje, uprkos činjenici da je Sud je utvrdio da su odluka KSIZ od 30. aprila 2005. godine i presuda [P.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine Opštinskog suda u Prizrenu, koju je potvrdio Okružni sud presudom [Ac.br.114/12] od 19. maja 2012. godine i Vrhovni sud presudom [Rev.br.247/2012] od 9. jula 2013. godine, pravosnažne odluke i kao takve moraju da se izvrše od strane odgovornih javnih organa.

31. Gore navedeni zaključak je zasnovan na odgovore strana dostavljenim Sudu, odnosno: (i) od podnositeljke zahteva, koja je kroz nekoliko pisama upućenih Sudu istakla, između ostalog, da Osnovni sud nije preduzeo neophodne radnje za sprovođenje presude Suda u slučaju KI86/18; i (ii) od Osnovnog suda koji je obavestio Sud o nekim procesnim radnjama preduzetim u vezi sa navedenim slučajem, ali nije potvrdio sprovođenje presude Suda u slučaju KI86/18, odnosno izvršenje Odluke KSIZ od 30. aprila 2005. godine i presude [P.br.462/10] od 21. decembra 2011. godine Opštinskog suda u Prizrenu.
32. Sud je na isti način postupio i u drugim gore citiranim slučajevima u kojima je ocenio da u suprotnosti sa članom 116. Ustava njegove odluke nisu izvršene. U dopisu upućenom v.d. glavnog državnog tužioca, od 6. februara 2015. godine, u vezi sa slučajem Suda KI187/13, Sud je, između ostalog, istakao da uprkos činjenici da je od osnivanja Suda *“gotovo 99% odluka Ustavnog suda izvršeno”*, Sud *“bivajući posvećen da postupke izvršenja svojih odluka sledi do potpunog ostvarivanja prava podnosioca zahteva koja proizilaze iz njegovih odluka”*, identifikuje slučajeve koji još uvek nisu izvršeni od strane relevantnih organa, skrećući pažnju *“državnim institucijama da, na osnovu svojih ustavnih nadležnosti i obaveza, obezbede mehanizme za izvršenje njegovih odluka, u potpunoj saglasnosti sa članom 116.1 Ustava”*.
33. Dok je Sud u dopisu upućenom glavnom državnom tužiocu od 28. maja 2019. godine u vezi sa slučajem Suda KI08/09 i relevantnim obaveštenjem o donošenju odluke o neizvršenju, između ostalog, istakao da *“neizvršenje odluka Ustavnog suda predstavlja ustavnu povredu i u suprotnosti je sa osnovnim načelima vladavine prava pravne i demokratske države”*. Ista načela, Sud je potvrdio i u rešenjima o neizvršenju presuda u slučajevima KI56/09, KI132/15 i KO90/16.⁷
34. Sud takođe ističe da je na osnovu sudske prakse Suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), na osnovu koje Sud, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom, jedan od osnovnih aspekata vladavine prava načelo pravne sigurnosti koji, između ostalog, zahteva da se pravosnažne odluke sudova izvrše, a ne dovode u pitanje.⁸ Štaviše, sudska praksa ESLJP-a dosledno propisuje da bi pravo na pravično suđenje zagarantovano članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a i koje je direktno primenljivo na pravni poredak Republike Kosovo na osnovu člana 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] njenog Ustava, bilo *„iluzorno“* ako bi domaći pravni sistemi

⁷ Vidi: rešenje o neizvršenju presude Suda u slučaju KI56/09 od 24. septembra 2021. godine, stav 30, gore naveden; rešenje o neizvršenju presude Suda u slučaju KI132/15 od 22. septembra 2021. godine, stav 31, gore naveden.

⁸ Vidi, između ostalog, slučajeve ESLJP-a: *Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda*, zahtev br. 23674/18, presuda Velikog Veća ESLJP-a od 1. decembra 2020. godine, stav 238; *Brumărescu protiv Rumunije*, zahtev br. 28342/95, presuda Velikog Veća ESLJP-a od 28. oktobra 1999. godine, stav 61; kao i *Agrokompleks protiv Ukrajine*, zahtev br. 23465/03, presuda Velikog Veća ESLJP-a od 25. jula 2013. godine, stav 148.

„dozvolili da pravosnažna sudska odluka ostane neizvršena na štetu strane“ i bilo bi „nezamislivo da član 6 detaljno opisuje procesne garancije strana - pravičan, javan i brz postupak - bez davanja zaštite izvršenju sudskih odluka”.⁹ Takve situacije bi bile u očiglednoj suprotnosti sa načelom vladavine prava koje su se države ugovornice obavezale da će poštovati na osnovu EKLJP-a.¹⁰

35. Sud dalje podseća da Ustav Republike Kosovo u svom članu 3. [Jednakost pred zakonom] propisuje da je Republika Kosovo multietničko društvo, koje se sastoji od Albanaca i ostalih zajednica, kojom se upravlja na demokratski način, poštujući vladavinu zakona, preko zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih institucija. Štaviše, Ustav u članu 7. [Vrednosti] takođe predviđa da se ustavni poredak Republike Kosovo zasniva na načelima slobode, mira, demokratije, jednakosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda i vladavine zakona, nediskriminacije, imovinskog prava, zaštite sredine, društvenog prava, pluralizma, podele državne vlasti i tržišne ekonomije. Vladavina prava je takođe element koji odražava zajedničko evropsko nasleđe kao što je navedeno u preambuli EKLJP-a i Povelji Evropske unije o osnovnim pravima i suštinski cilj koji se ogleda u Statutu Venecijanske komisije.¹¹
36. Uzimajući u obzir gore navedena načela i nakon što je na osnovu dopisa koji su mu dostavljeni Sud zaključio da presuda Suda u slučaju KI86/18 nije potvrđena da je izvršena u potpunosti od strane relevantnih organa Republike Kosova, u skladu sa članom 116. Ustava i pravilom 60. Poslovnika o radu, Sud donosi ovo rešenje o neizvršenju u vezi sa slučajem Suda KI86/18. Istovremeno, Sud takođe obaveštava državnog tužioca o neizvršenju njegove presude u slučaju KI86/18.
37. Sud takođe pojašnjava da postupci koji proizilaze iz tužbe za naknadu štete podnete 2. septembra 2019. godine u Osnovnom sudu u Prizrenu, a koji se osporavaju pred sudom u slučaju KI84/22, nisu u direktnoj vezi sa sprovođenjem presuda Suda u slučaju KI86/18 i shodno tome, konstatacija Suda da njegova presuda u slučaju KI86/18 nije sprovedena, ne prejudicira odlučivanje Suda u slučaju KI84/22.
38. Konačno, treba istaći da mimo zaključka o neizvršenju presude preko odluke o neizvršenju i odgovarajućeg obaveštenja državnom tužiocu, Sud nema nadležnost da ocenjuje odgovornost za neizvršenje odluke Suda od strane odgovornih organa. Nadležnost za takvu ocenu zatim pripada državnom tužiocu na osnovu Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo.

⁹ Vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Romashov protiv Ukrajine*, zahtev br. 67534/01, presuda ESLJP-a od 24. jula 2004. godine, stav 42.

¹⁰ Vidi: rešenje o neizvršenju presude Suda u slučaju KI56/09 od 22. septembra 2021. godine, stav 29, gore naveden; rešenje o neizvršenju presude Suda u slučaju KI132/15 od 24. septembra 2021. godine, stav 30, gore naveden; i Rešenje o neizvršenju presude u slučaju KI90/16 od 18. jula 2022. godine, stav 32, gore naveden.

¹¹ Vidi, između ostalog: (i) Preambulu EKLJP-a; (ii) Preambulu Povelje Evropske unije o osnovnim pravima; i (iii) Statut Venecijanske komisije.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 116. Ustava Republike Kosovo, članom 19. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo i pravilom 60. Poslovnika o radu br. 01/2023 Ustavnog suda Republike Kosovo, dana 13. februara 2024. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA UTVRDI da presuda Ustavnog suda Republike Kosovo od 3. februara 2021. godine u slučaju KI86/18, sa podnositeljkom *Slavica Đorđević*, nije izvršena od strane odgovornih organa Republike Kosovo;
- II. DA OBJAVI ovo rešenje o neizvršenju u vezi sa presudom Ustavnog suda Republike Kosovo u slučaju KI86/18;
- III. DA DOSTAVI stranama ovo rešenje o neizvršenju;
- IV. DA OBAVESTI državnog tužioca o donošenju ovog rešenja o neizvršenju;
- V. U skladu sa članom 20.4 Zakona i u smislu pravila 60 (6) Poslovnika o radu, ova odluka će se objaviti u Službenom listu Republike Kosova i na službenoj veb-stranici Ustavnog Suda Republike Kosovo.

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Niman

